

Một số giải pháp phát triển kinh tế dịch vụ trên địa bàn thành phố Hà Nội hiện nay

Lương Xuân Quý

Hệ Sau đại học - Học viện Chính trị

Đối với sự phát triển kinh tế - xã hội địa phương, kinh tế dịch vụ góp phần tăng nhanh tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP), nâng cao hiệu quả hoạt động của các ngành sản xuất vật chất, tạo việc làm và là phương tiện hữu hiệu trong phát triển kinh tế "vì con người", tạo cơ hội cho con người phát triển toàn diện. Nhận thức được tầm quan trọng của phát triển kinh tế dịch vụ trong thực hiện chiến lược phát triển kinh tế - xã hội, Hà Nội đã xác định cơ cấu kinh tế dịch vụ - công nghiệp (và xây dựng) - nông nghiệp theo hướng hiện đại, góp phần phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô bền vững. Tuy nhiên, trong quá trình phát triển, vẫn có những hạn chế còn tồn tại như dịch chuyển cơ cấu các ngành kinh tế dịch vụ còn chậm, một số ngành có dư địa phát triển mạnh vẫn chưa được chú trọng, chất lượng nguồn nhân lực chưa theo kịp yêu cầu phát triển trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0... Theo đó, cần có những giải pháp để phát triển kinh tế dịch vụ trên địa bàn Hà Nội.

1. Đặt vấn đề

Sau hơn 10 năm thực hiện Nghị quyết Số 15/2008/QH12 "Về việc điều chỉnh địa giới hành chính-hành phố Hà Nội và một số tỉnh có liên quan", Hà Nội đã có những bước phát triển mạnh mẽ. Kinh tế thành phố Hà Nội tăng trưởng nhanh và liên tục, đời sống nhân dân không ngừng được nâng lên.

Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội thành phố Hà Nội đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050 xác định cơ cấu kinh tế theo hướng: Ưu tiên phát triển các ngành có hàm lượng chất xám, giá trị gia tăng lớn, có ý nghĩa thúc đẩy quá trình hình thành và phát triển kinh tế tri thức, các ngành phân phối và dịch vụ chất lượng cao. Nhận thức được vị trí, vai trò và tầm quan trọng của phát triển kinh tế dịch vụ trong phát triển kinh tế - xã hội, khu vực kinh tế dịch vụ đã được Hà Nội ưu tiên phát triển, điều đó được thể hiện ở tốc độ tăng trưởng cao (thường cao hơn tốc độ tăng GRDP Thành phố) và liên tục trong nhiều năm, cũng như đóng góp quan trọng của khu vực này trong GRDP (khu vực kinh tế dịch vụ đóng góp khoảng 56% - 57% giá trị GRDP Thành phố hàng năm).

Trong bối cảnh hiện nay, sự phát triển của các ngành kinh tế nói chung và của các ngành kinh tế dịch vụ nói riêng chịu tác động không nhỏ của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0. Điều đó đặt ra yêu cầu, Hà Nội cần phải có các giải pháp để tiếp tục thúc đẩy phát triển khu vực kinh tế dịch vụ, nhằm phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô bền vững. Trong phạm vi bài viết, tác giả đánh giá sự phát triển của khu vực kinh tế dịch vụ trên địa bàn thành phố Hà Nội, chỉ rõ những hạn chế còn tồn tại và từ đó, đề xuất một số giải pháp phát

triển kinh tế dịch vụ trên địa bàn thành phố Hà Nội trong giai đoạn hiện nay.

2. Kinh tế dịch vụ trong phát triển kinh tế - xã hội trên địa bàn thành phố Hà Nội hiện nay

Từ khi thực hiện mở rộng địa giới hành chính (2008) đến nay, kinh tế Hà Nội tiếp tục tăng trưởng mạnh mẽ; trong đó, đóng góp của khu vực dịch vụ là rất quan trọng. Hiện nay, Hà Nội xác định cơ cấu kinh tế dịch vụ - công nghiệp (và xây dựng) - nông nghiệp theo hướng hiện đại và tập trung phát triển mạnh, nâng cao chất lượng các ngành dịch vụ nhằm nâng cao chất lượng tăng trưởng, hiệu quả và sức cạnh tranh của kinh tế Thủ đô.

2.1. Đóng góp của khu vực dịch vụ trong GRDP Thành phố

Trong giai đoạn 2010 - 2017, khu vực dịch vụ luôn có đóng góp ổn định trong khoảng từ 56% đến 57% giá trị GRDP thành phố Hà Nội. Đặc biệt, trong giai đoạn 2013 - 2017, tỷ trọng đóng góp của khu vực dịch vụ trong GRDP Thành phố có xu hướng tăng qua từng năm. Điều này phản ánh vai trò hạt nhân quan trọng của khu vực dịch vụ trong tăng trưởng và phát triển kinh tế. Đồng thời, cũng phản ánh tính đúng đắn và hợp lý trong xác định cơ cấu kinh tế dịch vụ - công nghiệp (và xây dựng) - nông nghiệp theo hướng hiện đại, (trong đó, lấy phát triển khu vực kinh tế dịch vụ, đặc biệt là dịch vụ chất lượng cao là khâu đột phá trong chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng hiện đại, đảm bảo chất lượng tăng trưởng bền vững và sức cạnh tranh cao cho kinh tế Thủ đô.

Bên cạnh đóng góp quan trọng vào GRDP Thành

phố, khu vực kinh tế dịch vụ cũng có những đóng góp không nhỏ trong giải quyết việc làm. Trong khu vực kinh tế dịch vụ, thương mại đang là nhóm ngành tạo việc làm lớn nhất, với tỷ lệ không nhỏ các hộ kinh doanh cá thể và cả một bộ phận lao động phi chính thức. Cùng với việc góp phần giải quyết việc làm, khu vực kinh tế dịch vụ cũng có đóng góp đáng kể vào sự phát triển và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực trên địa bàn Thành phố.

Bảng 1: Đóng góp của khu vực dịch vụ trong GRDP Thành phố

Năm	GRDP		
	Thành phố (tỷ đồng)	Khu vực dịch vụ	
		Đóng góp (tỷ đồng)	Tỷ trọng (%)
2010	310.703	176.442	56,78
2011	332.495	189.726	57,06
2012	355.560	201.106	56,56
2013	381.598	214.674	56,25
2014	410.316	230.806	56,25
2015	442.668	249.304	56,31
2016	478.964	269.997	56,37
2017	519.568	293.505	56,49

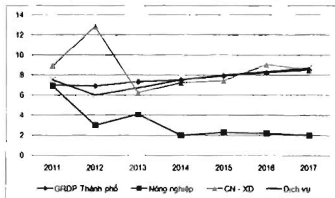
Nguồn: Cục Thống kê thành phố Hà Nội.

2.2. Về tốc độ tăng trưởng khu vực dịch vụ

Trong giai đoạn 2011 - 2017, tốc độ tăng trưởng GRDP thành phố Hà Nội luôn ổn định ở mức trên 7%/năm (ngoại trừ năm 2012 là 6,9%), cao nhất là năm 2017, đạt 8,5%. Khu vực dịch vụ có tốc độ tăng trưởng cao, ngoại trừ năm 2012 và 2013, tốc độ tăng trưởng của khu vực dịch vụ luôn ở mức trên 7%/năm, cao nhất là năm 2017, đạt 8,7%.

Xu hướng chung là tốc độ tăng trưởng của khu vực dịch vụ năm sau cao hơn năm trước. Khu vực dịch vụ được Hà Nội ưu tiên phát triển, có giá trị gia tăng lớn và trong giai đoạn 2014 - 2017, tốc độ tăng trưởng của khu vực dịch vụ cao hơn tốc độ tăng GRDP Thành phố. Giá trị khu vực dịch vụ chiếm tỷ trọng lớn nhất và ngày càng tăng trong cơ cấu GRDP Thành phố. Điều này là do Hà Nội định hướng phát triển các ngành dịch vụ có giá trị gia tăng cao trên cơ sở khai thác các thế mạnh, tiềm năng phát triển.

Hình 1. Tăng trưởng GRDP và các khu vực của thành phố Hà Nội

Nguồn: Cục Thống kê thành phố Hà Nội

2.3. Về chuyển dịch cơ cấu ngành kinh tế khu vực dịch vụ

Phân tích cơ cấu các ngành kinh tế trong khu vực dịch vụ giai đoạn 2011 - 2017, có thể thấy, một số ngành kinh tế dịch vụ có giá trị tăng thêm cao và giữ vai trò nổi nhen, như: Ngành bán buôn, bán lẻ (trong các năm 2011, 2014 và 2017, lần lượt chiếm tỷ trọng 16,6%, 16,8% và 17,4% GRDP Thành phố); ngành thông tin - truyền thông (trong các năm 2011, 2014 và 2017, lần lượt chiếm tỷ trọng 8,9%, 8,1% và 8,0% GRDP Thành phố); ngành tài chính - ngân hàng - bảo hiểm (trong các năm 2011, 2014 và 2017, lần lượt chiếm tỷ trọng 7,5%, 6,9% và 7,0% GRDP Thành phố). Xu hướng chung là chuyển dịch cơ cấu các ngành kinh tế trong khu vực dịch vụ diễn ra theo hướng phát triển mạnh các ngành có giá trị gia tăng cao trên cơ sở khai thác, sử dụng thế mạnh, lợi thế của Thủ đô - Trung tâm chính trị, kinh tế, văn hóa, khoa học của cả nước.

Các sản phẩm dịch vụ phát triển khá nhanh, theo đó, đáp ứng nhu cầu xã hội ngày càng cao. Cơ chế quản lý khu vực kinh tế dịch vụ không ngừng được đổi mới, các loại hình dịch vụ của Thủ đô ngày càng đa dạng và đã được chuyên môn hóa. Ngoài ra, các hoạt động dịch vụ cũng có sự cải thiện về chất lượng, chủng loại và đã phát triển ngày càng nhiều các dịch vụ chất lượng cao, mang tính cạnh tranh cao.

Bảng 2: Tỷ trọng đóng góp của các ngành kinh tế dịch vụ (%)

GRDP Thành phố	2011	2014	2017
Đóng góp của khu vực dịch vụ	100	100	100
<i>Trong đó</i>	57,06	56,25	56,49
Bán buôn, bán lẻ	16,6	16,8	17,4
Vận tải, kho bãi	6,5	7,5	6,6
Thông tin - truyền thông	8,9	8,1	8,0
Tài chính - ngân hàng - bảo hiểm	7,5	6,9	7,0
Kinh doanh bất động sản	4,1	3,0	2,6
Các ngành dịch vụ khác	13,46	13,95	14,89

* Bao gồm: Dịch vụ lưu trú và ăn uống; giáo dục và đào tạo; y tế...
Nguồn: Cục Thống kê thành phố Hà Nội.

2.4. Một số hạn chế còn tồn tại

Mặc dù khu vực dịch vụ đã có những đóng góp rất quan trọng trong phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô. Tuy nhiên, có thể nhận thấy, sự phát triển của các ngành kinh tế trong khu vực dịch vụ vẫn còn một số hạn chế như:

Một là, tiềm năng phát triển của các ngành kinh tế dịch vụ trên địa bàn Hà Nội còn lớn, một số ngành có đủ địa phát triển mạnh (như nghiên cứu và phát triển, kinh tế môi trường...) vẫn chưa được chú trọng phát triển.

Hai là, chuyển dịch cơ cấu các ngành kinh tế trong khu vực dịch vụ còn chậm. Đặc biệt, sự phát triển của những ngành, phân ngành then chốt, có tác dụng liên kết và thúc đẩy tiến bộ khoa học, công nghệ còn chưa

đáp ứng được yêu cầu phát triển Thủ đô trong bối cảnh mới - cách mạng công nghiệp 4.0.

Ba là, so với các nước trong khu vực và trên thế giới, chất lượng của các dịch vụ trên địa bàn thành phố Hà Nội còn chưa cao. Chất lượng nhân lực khu vực dịch vụ còn chưa theo kịp yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô.

Bốn là, vai trò "đầu tàu" của khu vực kinh tế dịch vụ, thúc đẩy sự phát triển của các ngành sản xuất vật chất chưa được như mong muốn. Theo đó, làm giảm tính cạnh tranh của nền kinh tế.

3. Một số kiến nghị giải pháp phát triển kinh tế dịch vụ trong bối cảnh hiện nay

Trong bối cảnh hiện nay, để phát triển mạnh mẽ khu vực kinh tế dịch vụ cả về số lượng, chất lượng, chủng loại, qua đó đáp ứng yêu cầu phát triển khu vực kinh tế dịch vụ trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0. Hà Nội cần tập trung thực hiện một số giải pháp như sau:

Thứ nhất, tiếp tục nâng cao nhận thức về vị trí, vai trò của phát triển kinh tế dịch vụ. Trong đó, ưu tiên tập trung vào mục tiêu kinh doanh dịch vụ theo cơ chế thị trường, định hướng xã hội chủ nghĩa; đồng thời, làm cho các chủ thể nhận thức rõ vai trò của kinh tế dịch vụ trong bối cảnh mới - cách mạng công nghiệp 4.0, cũng như cơ hội và thách thức mà cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đem lại đối với sự phát triển của khu vực kinh tế dịch vụ.

Thứ hai, tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách khuyến khích, tạo điều kiện cho các thành phần kinh tế tham gia phát triển dịch vụ, đặc biệt là dịch vụ chất lượng cao. Đẩy mạnh thu hút các nguồn lực nhằm phát triển đa dạng và hiện đại các ngành kinh tế dịch vụ. Đầu tư nâng cấp có hiệu quả và hiện đại hóa có trọng điểm kết cấu hạ tầng cho các ngành kinh tế dịch vụ phát triển.

Thứ ba, tiếp tục đổi mới quản lý nhà nước về kinh tế nói chung và đổi mới quản lý nhà nước về kinh tế dịch vụ nói riêng theo hướng nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý của nhà nước, nâng cao vai trò lãnh đạo của Đảng. Đổi mới toàn diện các khâu hoạch định chiến lược, quy hoạch, kế hoạch, tổ chức thực hiện, kiểm tra và thanh tra... và coi đây là điều kiện tiên quyết để phát triển mạnh các ngành kinh tế dịch vụ, cũng như nâng cao đóng góp của khu vực kinh tế dịch vụ trong phát triển kinh tế - xã hội Thủ đô.

Thứ tư, tăng cường mối liên kết chặt chẽ giữ "ba nhà" là Nhà nước - nhà doanh nghiệp - nhà khoa học nhằm phát triển hơn nữa khu vực kinh tế dịch vụ trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0. Trong đó, nhà nước đóng vai trò điều tiết, định hướng sự phát triển của khu vực kinh tế dịch vụ thông qua các chương

trình, dự án trọng điểm. Doanh nghiệp là nơi ứng dụng tiến bộ khoa học và công nghệ, áp dụng các giải pháp nâng cao chất lượng và năng lực quản trị dịch vụ. Các nhà khoa học đóng vai trò phân tích, đánh giá các yếu tố tác động đến sự cải thiện chất lượng và giải pháp liên tiến nhằm nâng cao chất lượng. Từ đó, tăng năng suất và hiệu quả cho các ngành kinh tế dịch vụ.

Thứ năm, phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế dịch vụ hiệu quả, bền vững. Trước hết, phải đảm bảo về các mặt như: Cơ cấu đào tạo nhân lực trong các ngành kinh tế dịch vụ dựa trên "cầu" của thị trường lao động các ngành kinh tế dịch vụ mà xã hội đang cần. Bảo đảm cân đối giữa các trình độ đào tạo lao động hoạt động trong các ngành kinh tế dịch vụ; bảo đảm chất lượng chuyên môn, nghiệp vụ, sức khỏe, đạo đức và tác phong công nghiệp phục vụ phát triển các ngành kinh tế dịch vụ./

Tài liệu tham khảo

Nguyễn Thanh Bình (2015), Định hướng phát triển khu vực dịch vụ thành phố Hà Nội đến năm 2020, Tạp chí Quản lý nhà nước, số 239, tr. 84 - 86.

Cục Thống kê thành phố Hà Nội (2018), Niên giám thống kê thành phố Hà Nội 2017, Nhà xuất bản Thống kê.

Viện Nghiên cứu phát triển kinh tế - xã hội Hà Nội (2014), Kinh tế - xã hội Hà Nội sau 5 năm mở rộng địa giới hành chính, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia.